

Informacja na posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Senatu RP

1. Informacja o szkodach w uprawach rolnych i obiektach rybackich

a) zwierzęta łowne:

Zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226 z późn. zm.) dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, losie, jelenie, daniiele i sarny. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez powyższe zwierzęta łowne na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich oraz przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną. Zasady szacowania szkód łowieckich oraz wypłaty odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych oraz podczas wykonywania polowania zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych opublikowanym w Dzienniku Ustaw z 2010 r. nr 45, poz. 272. Podpisał je także „w porozumieniu”, zgodnie z delegacją ustawową, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kwoty wypłaconych odszkodowań za szkody wyrządzone w latach 2010-2013 (w mln zł) przedstawiają się następująco:

	2010	2011	2012	2013
Polski Związek Łowiecki	46,85	46,72	57,21	63,66
Lasy Państwowe	9,94	9,89	11,30	11,62
Zarządy województw	0,60	0,88	1,86	4,10
Agencja Nieruchomości Rolnych	0,59	0,39	-	-
ŁĄCZNIE	57,98	57,88	70,37	79,38

Łowiecki rok gospodarczy trwa od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego, w związku z tym dane za rok 2014 nie są jeszcze dostępne.

b) zwierzęta chronione:

Zgodnie z art. 126 ust.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.), Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność finansową za szkody wyrządzone przez następujące chronione gatunki zwierząt:

- żubry - w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym;
- wilki - w pogłowie zwierząt gospodarskich;
- rysie - w pogłowie zwierząt gospodarskich;

- niedźwiedzie - w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych;
- bobry - w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim.

Organem właściwym do którego należy zgłosić szkody, jest w takim przypadku właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska lub na obszarze parku narodowego – dyrektor tego parku.

Kwoty wypłaconych odszkodowań za szkody wyrządzone w latach 2010-2014 (w zł) przez zwierzęta chronione przedstawiają się następująco:

	2010	2011	2012	2013	2014
wilk	510 746	490 416	633 906	522 073	782 360
ryś	860	1 650	13 175	1 820	1 530
niedźwiedź	266 209	142 186	93 754	51 183	115 392
żubr	389 566	465 601	395 086	364 904	309 225
bóbr	6 816 328,80	10 471 013,30	12 110 338,57	14 957 765,63	17 050 858,26
SUMA	7 983 709,80	11 570 866,30	13 246 259,57	15 897 745,63	18 259 365,26

Należy się spodziewać, że w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. akt P 49/11, znoszącym ograniczenie odpowiedzialności Skarbu Państwa do szkód wyrządzonych wyłącznie w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim, kwoty szacowanych i wypłacanych odszkodowań za szkody wyrządzane w mieniu będą z roku na rok coraz wyższe. Spowodowane to będzie również zwiększeniem świadomości poszkodowanych o możliwości wnioskowania o wypłatę odszkodowania.

W chwili obecnej trwają prace legislacyjne w związku z uwzględnieniem postanowień wyroków Trybunału Konstytucyjnego P49/11 oraz K36/13. Sprawę proceduje Sejm RP, a w jego imieniu Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Minister Środowiska przedstawił Przewodniczącemu KOŚZNiL uwagi i zapisy do uzupełnienia projektu z druku 2355, w piśmie z dnia 13 lutego br., znak DLP-V-070-2/5847/15/ŁN. Jednakże, należy zwrócić uwagę na kolejne postępowanie w tej sprawie, toczące się przed TK, sygn. akt K20/14, ponownie z wniosku Prokuratora Generalnego. Może się okazać, że w przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia Trybunału w przedmiotowej sprawie, istnienie systemu rekompensat będzie musiało być rozważone na jego niekorzyść.

Dodatkowym problemem, który za tym przemawia, jest pozbawienie systemu odszkodowawczego uprawnienia do rozróżniania sytuacji (rodzajów mienia) objętych odszkodowaniem, co stwierdził Trybunał Konstytucyjny częściowo już w wyroku P 49/11, a później w sposób pełny w wyroku K 36/13. Pierwotnym zamysłem, jaki towarzyszył ustawodawcy w trakcie tworzenia przepisów z art. 126, było pogodzenie konieczności podjęcia ochrony gatunków poprzez rekompensatę szkód w tych rodzajach gospodarowania człowieka, które jako nierozzerwalnie powiązane ze środowiskiem przyrodniczym, miejscem naturalnego

występowania zwierząt, są narażone na doznanie szkody, a która to działalność wprost wpływa na możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb i możliwość egzystencji. Zwracam wobec tego uwagę, że zamysł ten, okazał się nie możliwy do zrealizowania w wyniku ww. rozstrzygnięć.

Szkód realnie wyrządzanych jest zdecydowanie więcej, jednakże dotyczą one gatunków nie objętych regulacjami ustawy Prawo łowieckie i ustawy o ochronie przyrody. Z korespondencji napływającej do Ministerstwa Środowiska wynika, że dotyczą one najczęściej gatunków ptaków migrujących (np. gęsi), rybożernych (np. kormorany) oraz okazjonalnie innych. Gatunki te jednak nie są objęte odpowiedzialnością Skarbu Państwa, o której mowa powyżej i z tego tytułu zdarzenia takie nie są ewidencjonowane.

2. Informacja o rządowym projekcie zmiany ustawy Prawo łowieckie (druk 3192)

Dnia 10 lipca 2014 r. Trybunał Konstytucyjny w swoim wyroku (P19/13) uznał, że art. 27 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie w związku z art. 26 ustawy jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez to, że upoważnia do objęcia nieruchomości reżimem obwodu łowieckiego, nie zapewniając odpowiednich prawnych środków ochrony praw właściciela tej nieruchomości. W związku z powyższym oraz kierując się potrzebą dostosowania niezgodnych niektórych zapisów ustawowych z wymogami art. 92 ust. 1 Konstytucji RP ze szczególnym uwzględnieniem brzmienia delegacji ustawowych dot. Państwowej Straży Łowieckiej i regulaminu polowań rozpoczęto proces legislacyjny w celu wypracowania rządowego projektu zmiany powyższej ustawy.

Głównymi elementami projektowanych zmian ustawowych są:

1. zapewnienie odpowiednich prawnych środków ochrony praw właściciela nieruchomości przez rozpatrzenie jego stanowiska w sprawie ustanowienia obwodu łowieckiego na jego gruntach, ponieważ dotychczasowe przepisy Prawa łowieckiego i jego aktów wykonawczych ograniczały jego prawo własności, a może stać się to wyłącznie w drodze ustawy i w przypadku, gdy jest to konieczne. W tym celu przygotowano specjalną procedurę.

2. uwzględnienie względów moralnych i religijnych przy sądowym ustanowieniu zakazu wykonywania polowania na własnej nieruchomości,

3. wzmocnienie uprawnień właściciela nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego o możliwość uzyskania odszkodowania za obniżenie wartości nieruchomości lub ograniczenia z możliwości jej korzystania,

4. w projekcie ustawy przewidziano obligatoryjnie informowanie zainteresowanych

podmiotów o zaplanowanych polowaniach zbiorowych i powiadamiania właścicieli nieruchomości o zamiarze wykonywania polowania indywidualnego, gdy wyrażą taką chęć, oraz możliwości wniesienia skargi na sposób wykonywania polowania,

5. wprowadzenie zasad wykonywania polowania do przepisów ustawy, ponieważ rozporządzeniem nie można regulować kwestii zarezerwowanych dla ustawy i nakładających nowe obowiązki na obywateli,

6. zdyscyplinowanie dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich, którzy nie wykonują planów pozyskania zwierzyny (zwłaszcza dzików i jeleniowatych czyniących największe szkody łowieckie) lub zalegają z wypłatą odszkodowań rolnikom, przez możliwość pozbawienia ich obwodu łowieckiego,

7. wzmożenie nadzoru nad Polskim Związkiem Łowieckim w zakresie uzyskania możliwości wyznaczania liczebności populacji zwierząt łownych uwzględniających potrzeby gospodarcze oraz poprzez uzgadnianie statutu PZŁ i umożliwianie wykonywania kontroli tego zrzeszenia, które wg stwierdzenia TK jest nie jest stowarzyszeniem, lecz zrzeszeniem o charakterze obowiązkowym, zbliżonym do samorządu zawodowego, wykonującym zadania publicznoprawne w zakresie dysponowania zwierzyną łowną stanowiącą dobro ogólnonarodowe.

Projekt został przyjęty przez Radę Ministrów i dnia 25 lutego br. został skierowany do Marszałka Sejmu RP. Został mu nadany numer druku 3192 i skierowany do pierwszego czytania w Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, co nastąpi podczas posiedzenia dnia 19 marca br.